

YEGAH MUSICOLOGY JOURNAL

HTTP://DERGIPARK.ORG.TR/PUB/YEGAH

e-ISSN: 2792-0178

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 14.01.2025
Kabul Tarihi / Date Accepted : 02.03.2025
Yayın Tarihi / Date Published : 27.03.2025
DOI : <https://doi.org/10.51576/ymd.1619729>
e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

BAŞLANGIÇ DÜZEYİ SOLFEJ EĞİTİMİNDE KULLANILAN KAYNAKLARDA ÖĞRENCİNİN SESİNİ KULLANABİLMESİNE YÖNELİK ÇALIŞMALARIN YER ALMA DURUMU VE SES ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

KENDÜZLER, Mustafa¹

ÖZ

Solfej öğrencilere müzikal okuryazarlık, işitsel algı, müziksel okuma ve yorumlama becerilerini sistematik bir şekilde kazandırarak profesyonel müzik eğitiminin temelini oluşturur. Bu eğitim, müzik teorisi ve pratiğin etkileşimini derinleştirerek, öğrencilerin müzikle ilgili kavramları anlamalarını sağlar. Solfej, sadece teknik bir beceri değil, aynı zamanda yaratıcı düşünme ve müziksel anlatımın temel bir aşamasıdır. Öğrenciler bu sayede eserleri analiz etme, yaratıcı doğaçlama yapma ve teknik yeterliliklerini geliştirme imkânı bulur. Başlangıç düzeyi solfej eğitimi, seslerin doğru üretilmesi, doğru seslerle solfej yapılması ve doğru diyafram kullanımı gibi becerilerin kazanıldığı kritik bir süreçtir. Bu hedeflerin başarılmasının, kullanılan kaynak metotların niteliğiyle yakından ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik çalışmaların (doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışması) yer alma durumları ve ses

¹ Dr., Gazi Üniversitesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, kenduzlermustafa@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8426-2443>.

öğretim yöntemleri analiz edilmiştir. Doküman analizi yöntemiyle 20 başlangıç düzeyi solfej metodu değerlendirilmiş ve veriler frekans ile yüzde analizleriyle incelenmiştir. Bulgular, kitapların %30'unda entonasyon, %50'sinde aralık eğitimine yer verildiğini, ancak doğru diyafram kullanımına yönelik hiçbir çalışmanın bulunmadığını göstermiştir. Ses öğretimi genellikle iki veya üç ses öğretimi şeklinde sıralı yöntemlerle yapılmıştır. Sonuç olarak, başlangıç düzeyi solfej kitaplarının öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmalar bakımından yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik eğitimi, solfej eğitimi, diyafram, entonasyon çalışması, aralık çalışması.

THE PRESENCE OF STUDIES ON STUDENTS' ABILITY TO USE THEIR VOICE AND VOICE TEACHING METHODS IN RESOURCES USED FOR BEGINNER-LEVEL SOLFEGE EDUCATION

ABSTRACT

Solfège forms a basis professional music education by systematically equipping students with musical literacy, auditory perception, musical reading, and interpretative skills. This training deepens the interaction between music theory and practice, enabling students to comprehend musical concepts more effectively. Beyond being a technical skill, solfège is a basic stage for fostering creative thinking and musical expression. Through this process, students gain the ability to analyze works, engage in creative improvisation, and enhance their technical proficiency. Beginner-level solfège training is a critical process in which essential skills such as accurate sound production, proper solfège execution with correct pitches, and proper diaphragm usage are developed. The achievement of these objectives is considered to be closely related to the quality of the instructional methods used. This study analyzes the presence of exercises aimed at helping students use their voices correctly such as proper diaphragm tension, intonation, and interval training as well as the voice instruction methods employed in the resources used for beginner-level solfège education. Using document analysis, 20 beginner-level solfège books were evaluated, and the data were analyzed using frequency and percentage methods. The findings indicate that intonation training is included in 30% of the books and interval training in 50%, whereas no

exercises on proper diaphragm usage were found. Voice instruction is generally conducted through sequential methods involving the teaching of two or three sounds at a time. In conclusion, it has been determined that beginner-level solfege books are insufficient in terms of exercises aimed at helping students use their voices effectively.

Keywords: Music education, solfege education, diaphragm, intonation practice, interval practice.

GİRİŞ

Profesyonel müzik eğitimi bağlamında solfej, müzikal bilgi ve yetkinliklerin temellerinin inşa edildiği en önemli derstir. Solfej, dizek üzerinde çeşitli türlerde anahtarlarla yazılmış notaları ve eserleri; ses, süre değerleri, aralık, hız, ton ve nüanslarıyla birlikte okuma veya okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan vokal çalışmalar olarak tanımlanabilir (Köksal, 2021: 292).

Solfej çalışmaları, öğrencilerin notaları doğru bir biçimde algılayıp, müzikal yapıların anlamını kavrayarak bu yapıları doğru bir şekilde ifade etmelerini mümkün kılar. Aynı zamanda, solfej eğitimi işitsel algıyı güçlendirir, bu da öğrencilerin farklı tonları ayırt etme, farklı yükseklikteki notaları algılama ve duyduğu sesleri doğru frekansta verebilme (entonasyon) becerilerini geliştirir. Solfej eğitimi, müzik teorisi ile pratiğin etkileşimini artırarak, öğrencilerin müzikle ilgili kavramları ve yapıları daha derinlemesine anlamalarına imkân tanır. Bu süreç temel anlamda *müzik okuryazarlığı* ile başlayıp, gelişmiş anlamda *müzikal okuryazarlık* ile neticelenmektedir. Solfej eğitimi, nota okuma, süre değerlerini anlama, ritimsel algı, işitsel algı ve tonların öğrenimi gibi müzik teorisine yönelik davranışların kazanımı bakımından temel anlamda *müzik okuryazarlığı* ile ilişkilendirilmektedir. Fakat solfej eğitimi öğrencilere müzik okuryazarlığı kazandırmanın ötesinde müziği anlama, analiz etme ve yorumlama gibi ileri düzey becerileri de sistematik bir şekilde kazandırır. Bu bakımdan solfej eğitimi, *müzikal okuryazarlık* ile ilişkilendirilmektedir. Bu eğitimle öğrenciler, teknik müzikal yeterliliklerini geliştirmenin yanı sıra, müzikal eserleri daha derinlemesine analiz edebilme ve yaratıcı bir biçimde doğaçlama yapabilme yeteneği de kazanırlar. Neticede, solfej eğitimi, profesyonel müzik eğitiminde müzikal becerilerin her yönünü güçlendirerek, öğrencilerin kapsamlı bir müzikal gelişim göstermelerini sağlar. Müzik eğitiminde başarılı olarak kabul görece seviyelere ulaşmak için her öğrencinin iyi derecede solfej yapabilme becerisine sahip olması gerekmektedir. Acay (2015:3)'a göre, "Müziği öğrenmek için solfej okumak; müziği iyi öğrenmek için çok solfej okumak; müziği çok iyi öğrenebilmek için daha çok solfej okumak gerekir."

Solfej eğitiminin en kritik aşaması, öğrencilerin sesleri doğru bir şekilde üretmeyi ve doğru seslerle solfej yapmayı öğrendiği başlangıç aşamasıdır. Bu süreçte, öğrencilerin ses şiddetine uygun diyafram yoğunluğu kullanma, entonasyon ve aralık çalışmaları üzerine yoğun pratik yapmaları gerekmektedir. Ancak bu hedeflerin gerçekleşmesinin, solfej eğitiminde kullanılan kaynak metotların niteliğiyle doğrudan ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Doğru Diyafram Gerginliği ve Kontrolü

Öğrencinin sesini kullanabilmesiyle kastedilen, tamamen entonasyon ve aralığa yönelik olarak öğrencinin hem duyduğu hem de solfej parçalarındaki seslerin yükseklik derecelerine göre kendi sesini bu aralıkta (kusursuz bir doğrulukla/aynı frekansta) inceltebilmesi ('tiz'lik durumu), kalınlaştırabilmesi ('pes'lik durumu) ve verdiği sesi kontrol edebilmesidir (Kendüzler, 2023:451). Ses yüksekliğinin algılanması, bir sesin inceliğinin ya da kalınlığının ayırt edilmesidir. Sesin ince ve kalın olma durumu, yani yüksekliği, titreşen nesnenin frekansına bağlıdır. Frekans arttıkça sesler inceler, frekans azaldıkça ise sesler kalınlaşır (Karolyi, 2016: 10). Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde, öğrencinin duyduğu seslerin yüksekliğine göre doğru miktarda hava basıncı ile doğru bir diyafram gerginliği uygulayabilmeyi ve bunu kontrol edebilmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Yani, öğrencinin duyduğu sesin yüksekliğine ve sahip olduğu frekansa göre doğru miktarda hava basıncı kullanıp, o sesi doğru bir şekilde verebilmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Kendüzler (2023: 3) "Başlangıç Düzeyi Solfej Eğitiminde Öğrencinin Sesini Kullanabilmesine Yönelik Bir Model Önerisi" başlıklı doktora tezinde, insan sesinin kullanımı ile trompet eğitimindeki ses üretme prensibinin benzer olduğunu belirtmiştir. Bir trompet öğrencisi, üretmek istediği ses yüksekliğine göre doğru diyafram gerginliği ve doğru miktarda hava basıncı kullanarak trompet üzerinde hiçbir pozisyon değiştirmeden, tek bir pozisyonda farklı sesler üretebilmektedir. Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde de tıpkı trompet eğitiminde olduğu gibi, öğrenciye üretmek istediği ses yüksekliğine göre doğru diyafram gerginliği ve doğru miktarda hava basıncı kullanmayı öğretmeye yönelik egzersizler yaptırılması gerektiği düşünülmektedir. Böylece öğrenci, kendi sesini kullanmayı öğrenir ve duyduğu sesleri doğru şekilde vererek solfej yapma becerisi kazanır. Şan derslerinin temelinde doğru bir diyafram kullanımı yattığı görülebilir. Nefesini doğru kullanabilen kişi, ses çıkışlarını ve ses aralığını iyi ayarlar ve çıkarmak istediği sesi doğru nefes kontrolü ile kolaylıkla çıkarabilir ("Ses Eğitimi Nedir, Nasıl Yapılır", 2021). Uygun fonasyonun (ses üretme) oluşabilmesi için yeterli ve denetimli hava desteği, vokal foldların yakınlaşması, şekli ve gerginliği, zihinsel

gevşeme ile birlikte; uyanık bir dikkat ve psikolojik olarak şarkı söylemeye hazır olma durumu ön koşuldur. Dengeli kullanılan ses ataklarıyla ses üretme, rezonatörlerin kullanımı, entonasyonun denetimi, ses gücünün dengelenmesi, cümleme bilinci ve müzikal duyarlılık arasında doğrudan bir ilişki söz konusudur (Çevik, 2013, aktaran Özaydın ve Yiğit, 2016: 186).

Entonasyon

Entonasyon, ses yüksekliklerinin kusursuz bir şekilde verilme becerisidir (Karolyi, 2016: 13). Yani entonasyon, üretilmek istenen ses yüksekliğine göre öğrencinin kendi sesini aynı yükseklikte (aynı frekansta) kusursuz bir doğrulukla kullanabilmesidir. Entonasyon, tona ve akora göre sesin temizliği, rengi ve uyumu, ses tutarlılığıdır (Uluç, 2002, aktaran Akgün, 2006: 1). Entonasyonu geliştirmek için sesleri iyi duymanın yanı sıra, özellikle tiz grup çalışmaları ve doğru ses tekniklerinin dikkatli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Entonasyon problemini aşabilmek için, öncelikle bu problemin varlığından herkesin haberdar edilmesi ve bu problemi aşabilmeyi sağlayacak çözüm yönteminin ortaya konulması gerekmektedir (Akgün, 2006: 1).

Entonasyon kelimesine karşılık olarak Öztürkçe "duruluk, ton içindelik, tonötüm, titreleme veya seslem" kelimeleri önerilmiş fakat çok fazla tercih edilmemişlerdir. Başka bir tanıma göre entonasyon, müziğe bir "renk" ve "değişen ruh hali" verir. Müziğe önemli ve etkileyici imkanlar sunar. Entonasyon, bir müzik parçası icra edilirken frekansların tek tek notalara ayrılma biçimidir ve parçadaki temel anlamı korumayı garanti eder (Angı ve Hamzaoğlu Birer, 2013: 51-52). Sözer'e göre entonasyon, insan sesinin ya da herhangi bir çalgının, istenen perdeyi (ton) tam ya da tamına yakın verebilmesidir (Sözer, 1986, aktaran Ergen ve Bilen, 2010: 25).

Başlangıç seviyesindeki solfej kitaplarında entonasyon çalışmaları, öncelikle uzun süreli sesler üzerinde yoğunlaşarak sesin doğru perdede tutulmasını sağlamalıdır. Öğrenci, uzun seslerde kontrol kazandıkça, kademeli olarak daha kısa süre değerlerine geçerek ses hakimiyetini geliştirmelidir. Aşağıda yer alan şekilde uzun seslerle ilgili entonasyon çalışmasına dair örnek çalışmalar yer verilmiştir. Aşağıda yer alan örnek notalar, Kendüzler'in doktora tezinden (2023: 43-71) ve *A New Solfege Teaching Model* adlı kitabından (Kendüzler, 2024: 44-68) alınmıştır.

Uzun Sesler (Long Tones)

1. Rahat!

2. Rahat!

3. Rahat!

4. Rahat!

5. Rahat!

Notal. Uzun Seslerle (Long Tones) entonasyon çalışmasına örnek. Kendüzler, M. (2023). Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik bir model önerisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aralık

Öğrenciye entonasyon ile ilgili çalışmalar yaptırılırken aynı zamanda aralık çalışması da yaptırılmalıdır. Aralık, iki ayrı ses yüksekliği arasındaki fark şeklinde tanımlanmaktadır. (Karolyi, 2016: 58). Aralıklar, ses mesafeleridir. Diatonik mesafe aralıklarının isimlerini (2'li, 3'lü vs.) belirler.

Örneğin, birinci sestem ikinci sese (do-re); iki aralık, birinci sestem üçüncü sese (do-mi); üçlü aralık şeklinde tanımlanırlar. Ancak aralıklar sadece do sesinden değil her sestem başlatılıp tanımlanabilirler (Michels ve Vogel, 2015: 85). Aralıklar; büyük-küçük, tam-eksik-artık şeklinde nitelendirilirler. Entonasyon çalışmalarının etkili olabilmesi için, alıştırmalarda her aralık türü ile ilgili (2'li aralık, 3'lü aralık vb.) yeterli çalışmanın verilmiş olması gerekmektedir. *Solfege Des Solfeges IA* kitabının girişinde yer alan çalışmalar buna örnek olarak gösterilebilir fakat bu çalışmaların sayıca yeterli olmadığı düşünülmektedir. Aşağıda 2'li aralıklar ile ilgili hem aralık hem de entonasyon çalışmasını kapsayan örnek bir çalışma verilmiştir.

2'li Aralıklar ile İlgili Alıştırmalar

(Rahat bir diyafram nefesi ile) yavaş tempoda okunacaktır.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Nota 2. İkili aralıklar ile ilgili entonasyon çalışmasına örnek. Kendüzler, M. (2024). *A new solfege teaching model for beginning level solfege education*. Ankara: Eğitim.

Problem Durumu

Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan materyallerin çeşitliliğine rağmen, birçok kaynak doğrudan ses öğretimine odaklanmaktadır. Oysaki bu kaynaklarda, öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışmalarının birbirini destekler nitelikte yeterli şekilde bulunması oldukça önemlidir. Bu eksikliğin, öğrencilerin doğru sesler üretememesi ve solfej parçalarını doğru bir şekilde okuyamaması gibi sorunlara yol açtığı, dolayısıyla öğrencilerin solfej eğitiminde istenen başarı düzeyine ulaşamadığı düşünülmektedir. Literatür taraması, başlangıç düzeyi solfej eğitiminde öğrenciye sesini kullanabilmeyi kazandırmaya yönelik doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışması gibi çalışmaların yeterli olmadığını, bazı kaynaklarda bu konulara ya hiç değinilmediğini ya da sadece bazılarında yer verildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bu konuyla ilgili literatürde çok az sayıda çalışmanın yer aldığı görülmektedir.

Araştırmanın konusu ile ilgili çalışmalardan birisi Köksal (2021) tarafından yapılmış "Başlangıç Düzeyi Solfej Kitapları Üzerine Bir İnceleme" başlıklı bir makale çalışmasıdır. Köksal (2021) tarafından yapılan bu çalışmada başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan 8 adet solfej kitabının önceden belirlenmiş kategorilere göre içerik analizi yapılmıştır. Yapılan analize göre incelenen solfej kitaplarında aralık ve entonasyon çalışmalarına yer verildiği fakat diyafram kontrolüne yani doğru diyafram gerginliğine yönelik çalışmalara yer verilmediği görülmektedir. İlkey (2004) tarafından hazırlanan "Türkiye'deki Müzik Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersinde Okutulan Solfej Kitaplarının Müzik Eğitimine Uygunluğu Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde, 7 adet solfej kitabı ve bu kitaplarda yer alan toplam 914 tane solfej parçası önceden belirlenmiş 5 ölçüte (ses sınırı, tonalite, ölçü birimi, anahtarlar ve nota değerleri) göre analiz edilmiştir. Bu çalışmada da öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların var olup olmadığına değinilmemiştir.

Yazan (2007) tarafından hazırlanan "Konservatuvar Şarkıcılık Lisans Programlarında Solfej Eğitiminde İzlenen Kaynak ve Yöntemlerin Analizi" başlıklı yüksek lisans tezinde öğrencilerin çoğunluğunun notaların gerektirdiği sesi doğru çıkarma yani entonasyon konusunda zorluk yaşadıkları ifade edilmiş ve derslerde aralık çalışmalarına (aralıkların saptanması ve söyleme yetisinin güçlendirilmesi) daha çok önem verilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Yine çalışma kapsamında solfej öğretim elemanlarının çoğunluğunun, öğrencilerine okuma parçalarında

seslerini nasıl kullanmaları gerektiği konusunda eğitim verdiklerinden bahsedilmiştir. Fakat çalışmada verilen bu eğitimin bir kaynak kitap veya metot ile değil ilgili öğretim elemanın bireysel yönlendirmesiyle gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca çalışmada, öğretim elemanlarının derslerinde birtakım yöntemlerle entonasyon problemlerine ilişkin bireysel çözüm ürettiklerinden bahsedilmiştir. Entonasyon sorununu azaltma yönünde mevcut çalışmaların geliştirilmesi veya yeni ve etkin yöntemlerin oluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Bu bağlamda, bu problemin varlığının somut bir şekilde ortaya konulabilmesi için başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmalar ile ses öğretim yöntem ve tekniklerinin incelenmesi gerekmektedir.

Problem Cümlesi

"Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların (doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışması) yer alma durumu ve bu kaynaklarda ses öğretim yöntem ve teknikleri nasıldır?"

Alt Problemler

1. Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda, entonasyon çalışmasına yönelik egzersizlerin yer alma durumu nasıldır?
2. Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda, aralık çalışmasına yönelik egzersizlerin yer alma durumu nasıldır?
3. Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda, öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizlerin (doğru diyafram gerginliği) yer alma durumu nasıldır?
4. Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda, ses öğretim yöntem ve teknikleri nasıldır?

Amaç ve Önem

Bu araştırmanın temel amacı, başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda, öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların (doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışması) yer alma durumlarıyla birlikte, bu kaynaklarda kullanılan ses öğretim yöntem ve tekniklerini incelemektir. Araştırma, başlangıç düzeyi solfej eğitimindeki kaynaklarda sesin doğru kullanımıyla ilgili çalışmalar ve öğretim tekniklerine dair bilgi sunan ilk çalışma olması açısından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, *Genel Tarama Modeli* kullanılmıştır. Karasar'ın belirttiği üzere, genel tarama modelleri, "çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir" (Karasar, 2003: 79).

Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2018) doküman incelemesini, "araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar... Eğitimle ilgili bir araştırmada şu tür dokümanlar veri kaynağı olarak kullanılabilir: eğitim alanındaki ders kitapları, program (müfredat) yönergeleri, öğrenci ve öğretmen elkitapları..." (s.189) şeklinde tanımlamaktadır. Araştırma kapsamında, ulaşılabilen toplam 20 adet solfej metodu doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen veriler, tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmanın odak noktalarından olan öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların (doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışması) yer alma durumları ve ses öğretim yöntem teknikleri konusunda verilerin daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla, her bir kitap için ayrı ayrı tablolarla gösterilmiştir.

Çalışma Grubu

Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan 20 adet solfej metodu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

1. Muammer Sun solfej 1
2. Albert Lavignac Solfege Des Solfege 1A
3. Albert Beaucamp Contemporain 1
4. Yalçın İman Solfej Eğitimi
5. André Waignein Solfege Elementaire
6. Jean-Jacques Buron 26 Leçons De Solfege Extraites Du Repertoire
7. Vladimir Nikolayeviç Kalmikov ve Grigoriy Abramoviç Fridkin Solfedjio Odnogolosye
Çaşti 1
8. Agajanov Artem Petroviç Solfedjio Kursu Çaşti 1
9. André Waignein Nous Apprenons La Cle De Fa

10. A.A. Saygun Toplu Solfej
11. Sefai Acay Nota Öğretimi (Solfej Eğitimine Giriş)
12. M. Sadi Solfej Kitabı
13. Fuat Koray Orta Solfej ve Bilgileri I
14. Mine Mucur Solfej Kitabı
15. Mine Mucur İlk Adım Solfej-1A
16. Oğuz Karakaya Türk Makam Müziği Teorisi ve Solfeji I
17. Cenk Şahin ve M. Erhan Yiğiter Türk Halk Müziği Dizileriyle Solfej Eğitimi
18. Ali Sevgi ve Erdal Tuğcular Halk Ezgileriyle Solfej
19. Ahmed Adnan Saygun Töresel Musiki
20. Mehmet Gönül Türk Müziği Solfej-Makam-Usul-Dikte Alıştırmaları

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada, başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan 20 adet solfej metoduna yönelik verilerin toplanması süreci, doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında belirlenen kaynaklar, öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik çalışmaların (doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışması) yer alma durumlarını ve ses öğretim yöntemlerini incelemek amacıyla analiz edilmiştir.

İnceleme sürecinde her bir solfej metodu için *ses öğretim yöntemleri*, *entonasyon çalışmaları*, *aralık çalışmaları* ve *öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik egzersizlerin* varlığı detaylı olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular tablolar halinde düzenlenerek, verilerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla sistematik bir yapıya kavuşturulmuştur. Ses öğretim yöntemleri başlığı karşısında kitaplarda öğretilen sesler, bilimsel nota adlandırma sistemine (scientific pitch notation) uygun şekilde dördüncü oktav Do sesi C4 kabul edilerek numaralandırılmıştır. Ses öğretim yöntemi ile kastedilen, vokal eğitim temelli bir çalışma değil, yalnızca entonasyon odaklı bir nota öğretim yöntemidir. Burada metotlarda notaların hangi yaklaşımla öğretildiği, başlangıçta kaç nota ile eğitime başlandığı analiz edilmektedir.

Verilerin istatistiksel olarak analiz edilmesi aşamasında frekans (f) ve yüzde (p) hesaplamaları yapılmış olup, bu işlemler Microsoft Office Excel programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların yer alma durumlarını karşılaştırmalı olarak değerlendirmek

amacıyla tek bir tabloda birleştirilmiştir. Analiz edilen veriler doğrultusunda araştırmanın sonuçları oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında ulaşılabilen solfej metotlarının analiz edilmesinde aşağıdaki tablodan faydalanılmıştır.

Kitap Adı	A. Lavignac Solfege Des Solfeges 1A
Ses Öğretim Yöntemi	Si4-Mi5 aralığındaki on bir sesin tamamının öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Birlik notalarla entonasyon çalışması. <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)
Aralık Çalışması	2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li, 8'li aralıklar ile ilgili alıştırmalar.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik egzersizlere yer verilmemektedir. Kısa bir entonasyon çalışmasının ardından doğrudan Si4-Mi5 ses aralığında okuma egzersizlerine başlanmaktadır. <ul style="list-style-type: none">• Verilecek sesin yüksekliğine uygun olacak şekilde doğru miktarda/kuvvetle hava akımı kullanma, doğru diyafram gerginliği.• Hava akımını, verilecek sesin yüksekliğinde ve süresince kontrol edebilme.• Diyafram nefesi kullanma ve doğru diyafram gerginliği sağlama.

Tablo 1. A. Lavignac Solfege Des Solfeges 1A kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

BULGULAR

Araştırmanın Alt Problemlerine Yönelik Bulgular

Bu başlık altında yer alan tablolar, araştırmanın alt problemlerine yönelik kapsamlı bir değerlendirme sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında incelenen 20 solfej metodu, her bir alt probleme karşılık gelen başlıklar çerçevesinde detaylı olarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler, konu bütünlüğünü korumak ve anlaşılabilirliği artırmak amacıyla, her bir kaynak için ayrı ayrı değerlendirilmiş, ancak tüm veriler tek bir tablo üzerinde birleştirilerek sunulmuştur. Bu tablolar, öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların (doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışmaları) solfej metotlarındaki yer alma durumlarını bütünsel bir şekilde ortaya koymaktadır.

Kitap Adı	Muammer Sun Solfej 1
Ses Öğretim Yöntemi	Üç ses (do-re-mi), Dört ses (do-re-mi-fa), Beş ses (do-re-mi-fa-sol), On iki ses (la4-mi5) öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
<ul style="list-style-type: none"> Long Tones (Uzun Süreli Seslerle) 	
Aralık Çalışması	2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li, 8'li aralıklar ile ilgili alıştırmalar.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
<ul style="list-style-type: none"> Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır. 	

Tablo 2. Muammer Sun Solfej 1 kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 2'e göre, Muammer Sun Solfej 1 kitabında ses öğretimi, üç sestem başlayarak La4-Mi5 aralığında on iki sese kadar ilerlemektedir. Entonasyon çalışmalarına yönelik egzersizler yer almazken, aralık çalışmalarına özel bir bölüm ayrılmış ve 2'li ile 8'li aralıklar arasında alıştırmalar sunulmuştur. Ancak, kitapta öğrencinin ses kullanımını geliştirmeye yönelik spesifik egzersizler bulunmamaktadır.

Kitap Adı	A. Lavignac Solfege Des Solfeges 1A
Ses Öğretim Yöntemi	Si4-Mi5 aralığındaki on bir sesin tamamının öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Birlik notalarla entonasyon çalışması. <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)
Aralık Çalışması	2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li, 8'li aralıklar ile ilgili alıştırmalar.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik egzersizlere yer verilmemektedir. Kısa bir entonasyon çalışmasının ardından doğrudan Si4-Mi5 ses aralığında okuma egzersizlerine başlanmaktadır. <ul style="list-style-type: none">• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.

Tablo 3. A. Lavignac Solfege Des Solfeges 1A kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 3'e göre, A. Lavignac'ın *Solfege Des Solfeges 1A* kitabında ses öğretimi, doğrudan Si4-Mi5 aralığındaki on bir sesle başlamaktadır. Kitabın girişinde kısa bir entonasyon çalışmasının ardından, doğrudan Si4-Mi5 ses aralığında okuma egzersizlerine yer verilmiştir. Aralık çalışmaları ise 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li ve 8'li aralıklarla ilgili alıştırmalarla desteklenmiştir. Ancak, kitabın içeriğinde öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik egzersizler bulunmamaktadır. Ayrıca, sesini kullanmayı bilmeyen ve sesin yüksekliğine göre doğru hava akımı ile diyafram gerginliğini ayarlayamayan başlangıç düzeyindeki öğrenciler için Mi5 sesini vermek oldukça zorlayıcı olabilmektedir. Bu durum, öğrencinin sesinin çabuk yorulmasına, kısılmasına ve ilerleyen dönemlerde ses tellerinde çeşitli problemlere yol açabilir. Mi5 sesi, pek çok öğrenci için tiz seslerde rahatlıkla okunabilen ses sınırını aşmaktadır.

Kitap Adı	Albert Beaucamp Contemporain 1
Ses Öğretim Yöntemi	Si4-Mi5 aralığındaki on bir sesin tamamının öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir. <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)

Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik egzersizlere yer verilmemektedir. Kısa bir entonasyon çalışmasının ardından doğrudan Si4-Mi5 ses aralığında okuma egzersizlerine yer verilmektedir.
<ul style="list-style-type: none"> • Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır. 	

Tablo 4. Albert Beaucamp *Contemporain Solfej Seviye 1* kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 4'e göre, Albert Beaucamp'ın *Contemporain Solfej 1* kitabı, ses öğretimine doğrudan Si4-Mi5 aralığındaki on bir sesle başlamaktadır. Ancak kitapta entonasyon ve aralık çalışmalarıyla ilgili herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Özetle, *Contemporain Solfej 1* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Yalçın İman Solfej Eğitimi
Ses Öğretim Yöntemi	Bir sestem başlayarak on sekiz sese kadar, Sol3-Do6 aralığındaki seslerin öğretilmesi.
Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
<ul style="list-style-type: none"> • Long Tones (Uzun Süreli Seslerle) 	
Aralık Çalışması	2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li, 8'li aralıklar ile ilgili alıştırmalar.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
<ul style="list-style-type: none"> • Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır. 	

Tablo 5. Yalçın İman *Solfej Eğitimi* kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 5'e göre, Yalçın İman'ın *Solfej Eğitimi* kitabında ses öğretimi, bir sestem başlayıp artarak Sol3-Do6 aralığındaki on sekiz sese kadar yapılmaktadır. Kitapta entonasyon çalışmasına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Aralık çalışmasına ise ayrı bir bölüm ayrılmış ve 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li ve 8'li aralıklarla ilgili alıştırmalar verilmiştir. Özetle, *Yalçın İman Solfej Eğitimi* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	André Waignein Solfege Elementaire
Ses Öğretim Yöntemi	İki ses (do-sol), üç ses (do-mi-sol), Dört ses (do-re-mi-fa), Beş ses (do-re-mi-fa-sol) ... Dokuz ses (si4-do5), On beş ses (sol3-sol5) Öğretimi.
Entonasyon Çalışması <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar <ul style="list-style-type: none">• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.

Tablo 6. André Waignein Solfege Elementaire kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 6'ya göre, André Waignein'in *Solfège Élémentaire* kitabında ses öğretimi, iki ses (do-sol), üç ses (do-mi-sol), dört ses (do-re-mi-fa), beş ses (do-re-mi-fa-sol), dokuz ses (si4-do5) ve on beş ses (sol3-sol5) şeklinde uygulanmaktadır. Kitapta entonasyon ve aralık çalışmasına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Özetle, *Solfège Élémentaire* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Jean-Jacques Buron 26 Leçons De Solfege Extraites Du Repertoire
Ses Öğretim Yöntemi	Kitapta, klasik müzik repertuarından parçaların kesitleriyle solfej Çalışmaları yapılmakta olup, ayrıca ses öğretimine yer verilmemektedir.
Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	

Tablo 7. Jean-Jacques Buron 26 Leçons De Solfege Extraites Du Repertoire kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 7’ye göre, Jean-Jacques Buron'un *26 Leçons de Solfège Extraites du Répertoire* kitabında ses öğretimine ayrıca yer verilmediği, doğrudan bilindik parçalardan kesitlerle solfej çalışmaları yapıldığı görülmektedir. Kitapta entonasyon ve aralık çalışmasına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Özetle, *26 Leçons de Solfège Extraites du Répertoire* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Vladimir Nikolayeviç Kalmıkov ve Grigoriy Abramoviç Fridkin Solfedjio Odnogolosye Çaçtı
Ses Öğretim Yöntemi	Beş ses (do4-sol4), sekiz ses (do4-do5), dokuz ses (do4-re5), on ses (do4-mi5), on bir ses (si4-mi5), on iki ses (la4-mi5) öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.

• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	
Aralık Çalışması	Verilen alıştırmalarda sırasıyla 2'li, 3'lü, 4'lü ve 5'li aralıklarla ilgili çalışmalar yaptırıldıktan sonra, daha uzak aralıklar olan 6'lı ve 8'li aralıklarla ilgili çalışmalar yapılmaktadır.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	

Tablo 8. Vladimir Nikolayeviç Kalmıkov ve Grigoriy Abramoviç Fridkin *Solfedjio Odnogolosye Çaçtı 1* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 8'e göre, Vladimir Nikolayeviç Kalmıkov ve Grigoriy Abramoviç Fridkin'in *Solfedjio Odnogolosye Çaçtı 1* kitabında ses öğretimi, beş ses (do4-sol4), sekiz ses (do4-do5), dokuz ses (do4-re5), on ses (do4-mi5), on bir ses (si4-mi5) ve on iki ses (la4-mi5) şeklinde uygulanmaktadır. Kitapta entonasyon çalışmasına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Alıştırmalar kapsamında sırasıyla 2'li, 5'li, 4'lü ve 3'lü aralıklarla ilgili çalışmalar yapıldıktan sonra, daha uzak aralıklar olan 6'lı ve 8'li aralıklarla ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Özetle, *Solfedjio Odnogolosye Çaçtı 1* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Agajanov Artem Petroviç Solfedjio Kursu Çaçtı 1
Ses Öğretim Yöntemi	Sekiz ses (do4-do5), dokuz ses (si4-do5), on ses (si4-re5), On bir ses (si4-mi5), on üç ses (si4-sol5), on beş ses (sol3-sol5) öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Birlik ve ikilik notalarla entonasyon çalışması.
• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	
Aralık Çalışması	Verilen alıştırmalarda önce 2'li, 8'li ve 5'li aralıklarla ilgili çalışmalar, ardından sırasıyla 3'lü, 4'lü, 6'lı ve 7'li aralıklarla ilgili çalışmalar yaptırılmaktadır.

Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
<ul style="list-style-type: none"> Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır. 	

Tablo 9. Agajanov Artem Petroviç Solfedjio Kursu Çıftı 1 kitabında "öğrencinin sesini kullanabilmesine" yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 9'a göre, Agajanov Artem Petroviç'in *Solfedjio Kursu Çıftı 1* kitabında ses öğretimi; sekiz ses (do4-do5), dokuz ses (si4-do5), on ses (si4-re5), on bir ses (si4-mi5), on üç ses (si4-sol5) ve on beş ses (sol3-sol5) şeklinde uygulanmaktadır. Kitapta birlik ve ikilik notalarla entonasyon çalışması yapılmaktadır. Alistirmalar kapsamında önce 2'li, 8'li ve 5'li aralıklarla, ardından sırasıyla 3'lü, 4'lü, 6'lı ve 7'li aralıklarla ilgili çalışmalar yaptırılmaktadır. Özetle, *Solfedjio Kursu Çıftı 1* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	André Waignein Nous Apprenons La Cle De Fa
Ses Öğretim Yöntemi	Üç ses (fa3-sol-la), beş ses (fa3-sol-la-si-do), sekiz ses (do3-do4), on bir ses (do3-fa4), on üç ses (la3-fa4), on beş ses (la3-la5) ve yirmi ses (do2-la5) öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Birlik notalarla entonasyon çalışması.
<ul style="list-style-type: none"> Long Tones (Uzun Süreli Seslerle) 	
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
<ul style="list-style-type: none"> Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır. 	

Tablo 10. André Waignein Nous Apprenons La Cle De Fa kitabında "öğrencinin sesini kullanabilmesine" yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 10'a göre, André Waignein'in *Nous Apprenons La Clé de Fa* kitabında ses öğretimi; üç ses (fa3-sol-la), beş ses (fa3-sol-la-si-do), sekiz ses (do3-do4), on bir ses (do3-fa4), on üç ses (la3-fa4),

on beş ses (la3-la5) ve yirmi ses (do2-la5) şeklinde uygulanmaktadır. Kitapta birlik notalarla entonasyon çalışması yapılmaktadır. Ancak aralık çalışmasına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Özetle, *Nous Apprenons La Clé de Fa* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	A. Saygun Toplu Solfej
Ses Öğretim Yöntemi	Do4-Do5 aralığındaki (bir oktav) seslerin tamamının öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Belirli bir ölçü sayısına ve nota değerine bağlı kalmadan yapılan entonasyon çalışması. <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)
Aralık Çalışması	Alıştırmalar içerisinde 8’li aralık çalışmasından başlayarak sırayla 3’lü, 4’lü, 5’li, 6’lı ve 7’li aralık çalışması.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır. <ul style="list-style-type: none">• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.

Tablo 11. A. Saygun Toplu Solfej kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 11’e göre, A. Saygun’un *Toplu Solfej* kitabında ses öğretimi, Do4-Do5 ses aralığındaki (bir oktav) tüm seslerin öğretimi şeklinde uygulanmaktadır. Kitapta, belirli bir ölçü sayısına ve nota değerine bağlı kalmadan bir oktav içerisindeki notalarla entonasyon çalışmaları yapılmaktadır. Alıştırmalar, 8’li aralık çalışmasıyla başlayıp sırasıyla 3’lü, 4’lü, 5’li, 6’lı ve 7’li aralık çalışmalarını içermektedir. Özetle, *Toplu Solfej* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Sefai Acay Nota Öğretimi (Solfej Eğitimine Giriş)
Ses Öğretim Yöntemi	Üç ses (la-sol-fa), dört ses (la-sol-fa-mi), beş ses (la-sol-fa-mi-re)... on iki ses (la4-mi5) öğretimi.

Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	
Aralık Çalışması	2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li, 8'li, 9'lu, 10'lu, 11'li ve 12'li aralıklar ile ilgili alıştırmalar.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	

Tablo 12. Sefai Acay Nota Öğretimi (Solfej Eğitime Giriş) kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 12'ye göre, Sefai Acay'ın *Nota Öğretimi (Solfej Eğitime Giriş)* kitabında ses öğretimi, üç ses (la-sol-fa), dört ses (la-sol-fa-mi), beş ses (la-sol-fa-mi-re)... on iki ses (la4-mi5) şeklinde uygulanmaktadır. Entonasyon çalışmasına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Aralık çalışmasına ise ayrı bir bölümde yer verilmiş olup 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li, 8'li, 9'lu, 10'lu, 11'li ve 12'li aralıklarla ilgili alıştırmalar sunulmuştur. Özetle, *Nota Öğretimi (Solfej Eğitime Giriş)* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	M. Sadi Solfej
Ses Öğretim Yöntemi	Si4-Mi5 aralığındaki (on bir ses) seslerin tamamının öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	
Aralık Çalışması	2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li ve 8'li aralıklar ile ilgili alıştırmalar.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	

Tablo 13. M. Sadi Solfej kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 13'e göre, M. Sadi'nin *Solfej* kitabında ses öğretimi, Si4-Mi5 aralığındaki (on bir ses) tüm seslerin öğretimi şeklinde uygulanmaktadır. Entonasyon çalışmasına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Kitapta, 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li ve 8'li aralıklarla ilgili alıştırmalar yer almakta ve her bir aralık çalışmasının ardından bir okul şarkısı sunulmaktadır. Özetle, *Solfej* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Fuat Koray Orta Solfej ve Bilgileri I
Ses Öğretim Yöntemi	Ses öğretimine, Do dizisinin tonik ve dominant sesleri olan do, sol ve oktav do sesleri ile başlanmış, ardından do majör akorunu oluşturmak için medyant (mi) ve medyant oktavı (mi5) sesleri öğretilmiştir. Daha sonra, dizinin ikinci derecesi olan (re) ve altıncı derecesi olan (la) sesleri eklenmiş ve pentatonik dizi amacıyla (sol3), (re5) ve (sol5) sesleri öğretilmiştir. Ardından, dizinin alt dominantı olan (fa) ve yeden sesi olan (si) öğretilerek do dizisi (gam) tamamlanmıştır.
Entonasyon Çalışması <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar <ul style="list-style-type: none">• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.

Tablo 14. Fuat Koray Orta Solfej ve Bilgileri I kitabında "öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 14'e göre, Fuat Koray'ın *Orta Solfej ve Bilgileri I* kitabında ses öğretimi şu şekilde uygulanmıştır: Ses öğretimine, Do dizisinin tonik ve dominant sesleri olan do, sol ve oktav do

sesleri ile başlanmış, ardından do majör akorunu oluşturmak amacıyla medyant (mi) ve medyant oktavı (mi5) sesleri öğretilmiştir. Daha sonra, dizinin ikinci derecesi olan (re) ve altıncı derecesi olan (la) sesleri eklenerek pentatonik dizi kapsamında (sol3), (re5) ve (sol5) sesleri öğretilmiştir. Ardından dizinin alt dominantı olan (fa) ve yeden sesi olan (si) öğretilerek do dizisi (gam) tamamlanmıştır. Entonasyon ve aralık çalışmalarına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Özetle, *Orta Solfej ve Bilgileri I* kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Mine Mucur Solfej Kitabı
Ses Öğretim Yöntemi	Do majör dizisi kapsamında 8 ses (do4-do5) ve si4 sesi; La minör dizisi kapsamında ise on iki ses (la4-mi5) öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Belirli bir ölçü sayısına bağlı kalmadan, Do majör ve La minörde birlik notalarla entonasyon çalışması.
• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	
Aralık Çalışması	Alıştırmalar içerisinde 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li ve 8'li aralık çalışmaları.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	

Tablo 15. Mine Mucur Solfej kitabında "öğrencinin sesini kullanabilmesine" yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 15'e göre, Mine Mucur'un *Solfej Kitabı*'nda ses öğretimi, Do majör ve La minör tonaliteleri kapsamında, La4-Mi5 aralığındaki (on iki ses) tüm seslerin öğretimi şeklinde uygulanmaktadır. Belirli bir ölçü sayısına bağlı kalmadan, Do majör ve La minör tonalitelerinde birlik notalarla entonasyon çalışması yapılmaktadır. 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı, 7'li ve 8'li aralıklarla ilgili çalışmalar, kitapta yer alan alıştırmalar içinde sunulmuştur. Özetle, solfej kitabında öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik egzersizler bulunmamaktadır.

Kitap Adı	Mine Mucur İlk Adım Solfej-1A
Ses Öğretim Yöntemi	Sol majör ve mi minör dizileri kapsamında On iki ses (la4-mi5) öğretimi.
Entonasyon Çalışması <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Aralık Çalışması	2’li aralıklardan 8’li aralıklara kadar teorik çalışma.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar <ul style="list-style-type: none">• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.

Tablo 16. Mine Mucur İlk Adım Solfej-1A kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 16’ya göre, Mine Mucur’un *İlk Adım Solfej-1A* kitabında ses öğretimi, Sol majör ve mi minör dizileri kapsamında 12 ses (la4-mi5) ile sınırlıdır. Kitapta entonasyon çalışmalarına dair egzersiz bulunmamakta, aralıklarla ilgili yalnızca teorik bilgi sunulmaktadır. Özetle, bu kitapta “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik uygulamalı egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Oğuz Karakaya Türk Makam Müziği Teorisi ve Solfeji I
Ses Öğretim Yöntemi	Üçses (do-re-mi), dört ses (do-re-mi-fa), beş ses (do-re-mi-fa-sol), altı ses (do-re-mi-fa-sol-la), yedi ses (do-re-mi-fa-sol-la-si), sekiz ses (do4-do5) öğretimi.
Entonasyon Çalışması <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.

- Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.

Tablo 17. Oğuz Karakaya Türk Makam Müziği Teorisi ve Solfeji I kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 17’ye bakıldığında, Oğuz Karakaya’nın *Türk Makam Müziği Teorisi ve Solfeji I* kitabında ses öğretimi; üç ses (do-re-mi), dört ses (do-re-mi-fa), beş ses (do-re-mi-fa-sol), altı ses (do-re-mi-fa-sol-la), yedi ses (do-re-mi-fa-sol-la-si) ve sekiz ses (do4-do5) şeklinde yapılmaktadır. Ancak, kitapta entonasyon ve aralık çalışmalarına dair herhangi bir egzersiz bulunmamaktadır. Özetle, *Türk Makam Müziği Teorisi ve Solfeji I* kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Cenk Şahin ve M. Erhan Yiğiter Türk Halk Müziği Dizileriyle Solfej Eğitimi
Ses Öğretim Yöntemi	“Sol kararlı dizilerde solfej alıştırma” başlığı altında Sekiz ses (sol4-sol5) ile solfej alıştırma
Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize
<ul style="list-style-type: none"> • Long Tones (Uzun Süreli Seslerle) 	yer verilmemiştir.
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
<ul style="list-style-type: none"> • Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır. 	

Tablo 18. Cenk Şahin ve M. Erhan Yiğiter Türk Halk Müziği Dizileriyle Solfej Eğitimi kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 18’e bakıldığında, Cenk Şahin ve M. Erhan Yiğiter’in *Türk Halk Müziği Dizileriyle Solfej Eğitimi* kitabında ses öğretimi, “Sol Kararlı Dizilerde Solfej Alıştırma” başlığı altında sekiz ses (sol4-sol5) ile solfej alıştırma şeklinde uygulanmaktadır. Kitapta entonasyon ve aralık çalışmasına yönelik egzersizler bulunmamaktadır. Özetle, bu kitapta “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik herhangi bir egzersiz yer almamaktadır.

Kitap Adı	Ali Sevgi ve Erdal Tuğcular Halk Ezgileriyle Solfej
Ses Öğretim Yöntemi	Makam ve karar sesleri farklı Türk halk müziği eserlerinden kesitlerle solfej alıştırmaları (alıştırmaların makam ve karar seslerine göre her bir alıştırmada farklı sayıda ses öğretilmiştir).
Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir. <ul style="list-style-type: none">• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır. <ul style="list-style-type: none">• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.

Tablo 19. Ali Sevgi ve Erdal Tuğcular Halk Ezgileriyle Solfej kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 19’a bakıldığında, Ali Sevgi ve Erdal Tuğcular’ın *Halk Ezgileriyle Solfej* kitabında ses öğretimi, farklı Türk halk müziği eserlerinden alınan kesitlerle, makam ve karar seslerine göre her bir alıştırmada farklı sayıda ses öğretilerek uygulanmaktadır. Kitapta entonasyon ve aralık çalışmasına yönelik egzersizler bulunmamaktadır. Özetle, bu kitapta “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik herhangi bir egzersiz yer almamaktadır.

Kitap Adı	Ahmed Adnan Saygun Töresel Musiki
Ses Öğretim Yöntemi	Üç ses (la5-re5-mi5 ve bu seslerin sekizlileri), Dört ses (la5-sol4-mi4-re4 ve bu seslerin sekizlileri), Beş ses (la5-sol4-mi4-re4-do4) ve iki tetrakorddan oluşan Sekiz ses (do dizisi: mi4-la5, si5-mi5) öğretimi

Entonasyon Çalışması	Entonasyon çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.
Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
• Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	

Tablo 20. A. A. Saygun *Töresel Musiki* kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer almadurumunun incelenmesi.

Tablo 20’ye göre, A.A. Saygun’un *Töresel Musiki* kitabında ses öğretimi; üç ses (la5-re5-mi5 ve bu seslerin sekizlileri), dört ses (la5-sol4-mi4-re4 ve bu seslerin sekizlileri), beş ses/pentaton (la5-sol4-mi4-re4-do4) ve iki tetrakorddan oluşan sekiz ses (do dizisi: mi4-la5, si5-mi5) şeklinde uygulanmaktadır. Kitapta, entonasyon ve aralık çalışmasına yönelik egzersizler bulunmamaktadır. Özetle, *Töresel Musiki* kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik egzersizler yer almamaktadır.

Kitap Adı	Mehmet Gönül Türk Müziği Solfej-Makam-Usul-Dikte Alıştırıcıları
Ses Öğretim Yöntemi	Rast makamı dizisi kapsamında sekiz ses öğretimi.
Entonasyon Çalışması	Birlik, ikilik ve bağlı notalarla entonasyon çalışması.
• Long Tones (Uzun Süreli Seslerle)	
Aralık Çalışması	Aralık çalışmasına yönelik herhangi bir egzersize yer verilmemiştir.

Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencinin sesini doğru kullanmasına yönelik herhangi bir egzersiz veya uygulama bulunmamaktadır.
Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar	
Yönelik Çalışmalar	
<ul style="list-style-type: none">Bu kısım, Tablo 1 ile aynıdır.	

Tablo 21. Mehmet Gönül Türk Müziği Solfej-Makam-Usul-Dikte Alıştırmaları kitabında “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik çalışmaların yer alma durumunun incelenmesi.

Tablo 21’e bakıldığında, Mehmet Gönül Türk Müziği Solfej-Makam-Usul-Dikte Alıştırmaları kitabında ses öğretimi; Rast makamı dizisi kapsamında sekiz ses öğretimi şeklinde uygulanmaktadır. Birlik, ikilik ve bağlı notalarla entonasyon çalışması, farklı makam dizileri içerisinde ise aralık çalışması yaptırılmaktadır. Örnek: Rast aralık çalışması, Mahur aralık çalışması vs. Özetle, Mehmet Gönül Türk Müziği Solfej-Makam-Usul-Dikte Alıştırmaları kitabının içerisinde “öğrencinin sesini kullanabilmesine” yönelik egzersiz/egzersizler yer almamaktadır.

Araştırmanın Problem Cümlesine Yönelik Elde Edilen Bulgular

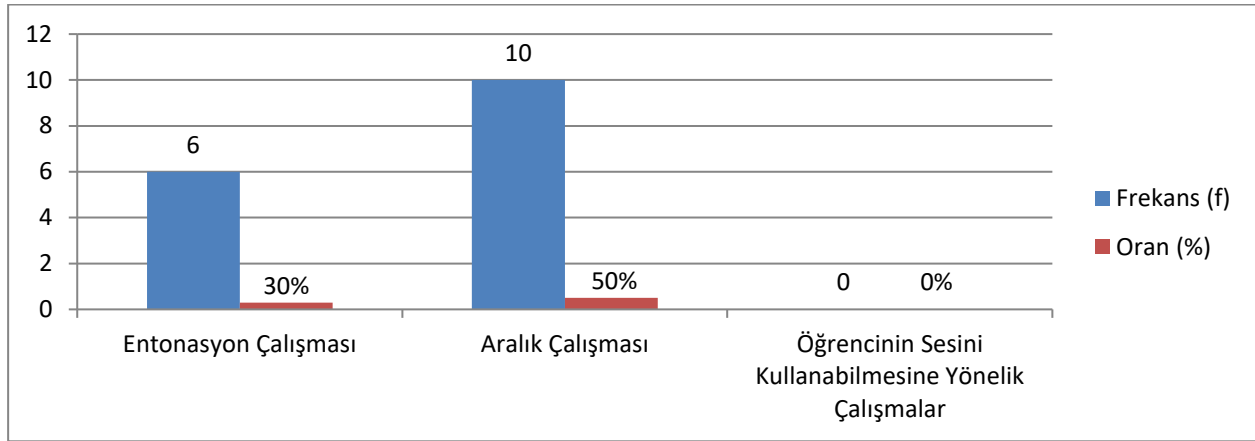
Aşağıdaki tabloda, araştırmanın problem cümlesi olan "Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kaynaklarda öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik çalışmaların (doğru diyafram gerginliği, entonasyon ve aralık çalışması) yer alma durumu ve bu kaynaklarda ses öğretim yöntem ve teknikleri nasıldır?" sorusunun çözümüne yönelik elde bulguların yüzde oranlarına yer verilmiştir.

Toplam Kitap Sayısı (N)	Entonasyon Çalışması (f)	Entonasyon Çalışması (%)	Aralık Çalışması (f)	Aralık Çalışması (%)	Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar (f)	Öğrencinin Sesini Doğru Kullanabilmesine Yönelik Çalışmalar (%)
20	6	30%	10	50%	0	0%

Tablo 22. Entonasyon, aralık ve öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik yer alan çalışmaların yüzde oranları.

Bu çalışma kapsamında analiz edilen 20 solfej metodunun analiz edilmesi sonucunda, entonasyon çalışmaları, aralık çalışmaları ve öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik egzersizlerin yer alma oranları incelenmiştir.

Tabloya 22'ye göre, 20 solfej metodunun yalnızca 6'sında (%30) entonasyon çalışmaları yer almaktadır. Aralık çalışmaları ise 10 kaynakta (%50) bulunmaktadır, bu da incelenen metotların yaklaşık yarısında aralık algısının ve nota ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik egzersizlerin yer aldığını göstermektedir. Öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik çalışmalara ise hiçbir metotta yer verilmemiştir.

Grafik 1. Entonasyon, aralık ve öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik yer alan çalışmaların grafiksel gösterimi.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu başlık altında araştırmanın sonuç, tartışma ve önerilerine yer verilmiştir.

Sonuç

Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kitapların yalnızca %30'unu oluşturan 6 kitapta entonasyon çalışmalarına yer verilmiştir. Bu kitaplar arasında *Albert Lavignac Solfege Des Solfeges 1 A*, *Agajanov Artem Petroviç Solfedjio Çasti 1*, *Andre Waignein Nous Apprenons La Cle De Fa*, *A. A. Saygun Toplu Solfej*, *Mine Mucur Solfej Kitabı* ve *Mehmet Gönül Türk Müziği Solfej-Makam-Usul-Dikte Alıştırmaları* yer almaktadır.

Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kitapların %50'sini oluşturan 10 kitapta aralık çalışmalarına yer verilmiştir. Bu kitaplar arasında *Muammer Sun Solfej 1*, *Albert Lavignac Solfege Des Solfeges 1 A*, *Yalçın İman Solfej Eğitimi*, *Vladimir Nikolayeviç Kalmikov* ve *Grigoriy Abramoviç Fridkin Solfedjio Odnogolosye Çasti*, *Agajanov Artem Petroviç Solfedjio Çasti 1*, *A. A.*

Saygun Toplu Solfej, Sefai Acay Nota Öğretimi (Solfej Eğitime Giriş), M. Sadi Solfej, Mine Mucur Solfej Kitabı, Mine Mucur İlk Adım Solfej-1A yer almaktadır.

Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan kitaplarda, öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik çalışmalara yer verilmemiştir.

İncelenen 20 solfej metodunda, farklı ses öğretim yöntemleri benimsenmiştir. Muammer Sun, Yalçın İman, Mine Mucur ve Sefai Acay metotlarında, belirli ses dizileri üzerinden kademeli bir ilerleme sunarak, genellikle 12 ila 18 seslik bir öğretim yöntemi kullanmaktadır. A. Lavignac, Albert Beaucamp ve M. Sadi gibi kaynaklar, Si4-Mi5 aralığında 11 sesin öğretimini esas alırken, André Waignein ve Agajanov Artem Petroviç metotlarında daha geniş ses aralıkları (Sol3-Sol5, Do2-La5 gibi) kapsamıştır. Jean-Jacques Buron, Ali Sevgi & Erdal Tuğcular ve Cenk Şahin & M. Erhan Yiğiter gibi kaynaklar ise belirli müzik repertuarı veya halk müziği kesitleri üzerinden ses eğitimi sunmakta ve belirli bir sistematik ses öğretim yöntemi içermemektedir. Fuat Koray'ın metodu do majör ve pentatonik dizi temelli öğretileri kullanırken, Mehmet Gönül ve A. A. Saygun gibi Türk müziği odaklı kaynaklar, makam dizileri üzerinden ses öğretimini esas almaktadır. Sonuç olarak, incelenen solfej metotlarının bir kısmı ses genişliğini artırmaya yönelik sistematik çalışmalar içerirken, diğerleri mevcut müzik repertuarı üzerinden ses eğitimi sunmayı amaçlamaktadır.

Tartışma

Solfej eğitiminin en hassas aşaması olan başlangıç düzeyi solfej eğitiminde hedeflenen başarı düzeyine ulaşabilmek için öncelikle öğrencinin sesini doğru şekilde kullanmayı öğrenmesi ve bu becerinin mutlaka entonasyon ve aralık çalışmaları ile desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Sesini kullanma, entonasyon ve aralık konularında yeterli çalışma yapmamış bir öğrenci, solfej dersinde hedeflenen başarı düzeyine ulaşmakta güçlük çekmekte ve doğru seslerle solfej yapma konusunda ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır.

Bu araştırmada, başlangıç düzeyi solfej eğitiminde kullanılan 20 farklı metodunun ses öğretim yöntemi, entonasyon çalışmaları, aralık çalışmaları ve öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik egzersizler açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular, solfej eğitiminde kullanılan metotların belirli açılardan eksiklikler içerdiğini göstermektedir.

Araştırma kapsamında incelenen 20 solfej metodundan yalnızca %30'unda entonasyon çalışmalarına yer verildiği, %50'sinde ise aralık çalışmaları bulunduğu tespit edilmiştir. Özellikle

entonasyon çalışmaları, müzik eğitiminin temel unsurlarından biri olmasına rağmen, metotların çoğunda bu konunun ya tamamen ihmal edildiği ya da sınırlı bir çerçevede ele alındığı görülmektedir. Bu durum, işitsel algının gelişimi açısından bir eksiklik teşkil edebilir.

Aralık çalışmaları, işitsel algının gelişmesi açısından kritik bir unsurdur ve metotların çoğunda bu çalışmalara yer verilmiş olması olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Ancak, geri kalan %50'lik dilimde yer alan metotların aralık algısı üzerine herhangi bir özel çalışma içermemesi, başlangıç düzeyinde eğitsel bütünlük açısından bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

En dikkat çekici bulgu ise, öğrencinin sesini doğru kullanabilmesine yönelik çalışmaların (doğru diyafram gerginliği) hiçbir metotta yer almamasıdır. Solfej eğitimi, yalnızca nota okuma becerisi kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda doğru ses üretimi, nefes kontrolü ve diyafram kullanımı gibi teknikleri de içermelidir. Ancak, analiz edilen kaynaklarda sesin kullanımı ile ilgili temel unsurların göz ardı edildiği görülmektedir.

Mevcut bulgular, literatürde solfej eğitimi üzerine yapılan çalışmalarla karşılaştırıldığında benzer sonuçlar ortaya koymaktadır. Solfej eğitiminde kullanılan metotlarda entonasyon ve aralık çalışmalarına kısmen yer verildiği (yeterli değil), ancak doğru diyafram kullanımına yönelik egzersizlere hiç yer verilmediği görülmektedir.

Öneriler

Başlangıç düzeyi solfej eğitimi kapsamında, öğrencilerin seslerini etkin bir şekilde kullanabilmelerini sağlamak amacıyla, doğru diyafram kullanımı, entonasyon ve aralık çalışması gibi temel unsurları içeren, öğrencilerin seslerini kullanabilme ve doğru seslerle solfej yapabilme becerilerini geliştirmeye yönelik kapsamlı bir solfej metodu hazırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Acay, S. (2013). *Nota öğretimi (solfej eğitime giriş)*. Ankara: Evrensel.

Angı, Ç. E. ve Hamzaoğlu Birer, A. R. (2013). Keman öğretiminde karşılaşılan entonasyon problemleri ve çözüm önerileri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2), 48-69. <https://doi.org/10.7816/sed-01-02-04>

Beaucamp, A. (1953). *Le solfegecontemporain*. Paris: Pierre Noel.

Buron, J. J. (t.y.). *20 leçons de solfegeextraitesdurepertoire*. Mouscron: Dernoncourt.

Fridkin, G. A. ve Kalmıkov, V. N. (2005). *Solfedjio odnogolosye çaşti 1*. Moskova: CCCP Ministerstvo Kulturi.

- Gönül, M. (2017). *Türk müziği solfej-makam-usul-dikte alıştırmaları*. Ankara: Gece.
- İlkay, H. (2004) *Türkiye'deki müzik eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik öğretmenliği anabilim dalı müzik teorisi ve işitme eğitimi dersinde okutulan solfej kitaplarının müzik eğitime uygunluğu açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İman, Y. (2012). *Solfej eğitimi*. Ankara: Arkadaş.
- Karakaya, O. (2012). *Türk makam müziği teorisi ve solfeji I*. Konya: Aybil.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Karolyi, O. (2016). *Müziğe giriş* (Çev. M. Nemutlu). İstanbul: Pan.
- Kendüzler, M. (2023). *Başlangıç düzeyi solfej eğitiminde öğrencinin sesini kullanabilmesine yönelik bir model önerisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kendüzler, M. (2024). *A new solfege teaching model for beginning level solfege education*. Ankara: Eğitim.
- Koray, F. (1954). *Orta solfej ve bilgileri I*. Ankara: Örnek.
- Köksal, S. (2021). Başlangıç düzeyi solfej kitapları üzerine bir inceleme. *Eurasian Journal of Music and Dance*, (18), 289-315. <https://doi.org/10.31722/ejmd.956636>
- Lavignac, A. (1910). *Solfege des solfeges IA*. Paris: Henry Lemoine.
- Michels, U. ve Vogel, G. (2015). *Müzik atlası* (Çev. S. Uçar). İstanbul: Alfa.
- Mucur, M. (2005). *Solfej kitabı*. İstanbul: Bemol Müzik.
- Mucur, M. (2013). *İlk adım solfej-IA*. İstanbul: Bemol Müzik.
- Petroviç, A. A. (1985). *Solfedjio kursu çaştı I*. Moskova: Pyotr İlyiç Çaykovski Devlet Konservatuvarı.
- Sadi, M. (1934). *Solfej*. İstanbul: Kanaat.
- Sadi, M. (1936). *Solfej*. İstanbul: Kanaat.
- Saygun, A. A. (1966). *Toplu solfej*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Saygun, A. A. (1967). *Töresel musiki*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Sevgi, A. ve Tuğcular, E. (2013). *Halk ezgileriyle solfej*. Ankara: Müzik Eğitimi.

Şahin, C. ve Yiğiter, M. E. (2018). *Türk halk müziği dizileriyle solfej eğitimi*. Ankara: Pegem.

Yazan, E. İ. (2007). *Konservatuvar şarkıcılık lisans programlarında solfej eğitiminde izlenen kaynak ve yöntemlerin analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin

Waignein, A. (1981). *Nous apprenons la cle de fa*. Bruxelles: ByEditions.

Waignein, A. (1992). *Solfège élémentaire*. Brussels: SchottFreres.

Web Kaynakları

Akgün, G. (2006). Korolarda entonasyon. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 29-31. (Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pauefd/issue/11123/133024>), (Erişim tarihi: 20.01.2025).

Ergen, D. ve Bilen, S. (2010). İlköğretim düzeyinde eşlikli çalma ya da yalın keman eğitiminin entonasyon, özgüven ve tutum üzerindeki etkisi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 23-32. (Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/baebd/issue/3342/46247>), (Erişim tarihi: 19.02.2025).

Özaydın, N. ve Yiğit, N. (2016). Şan eğitimi alanlarda karşılaşılan şarkı sesi sorunları. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(9), 185-199. (Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inesj/issue/40032/476031>), (Erişim tarihi: 20.02.2025).

Ses eğitimi nedir, nasıl yapılır. (Erişim adresi: <https://www.ozeldersalani.com/ses-egitimi-nedir-nasil-yapilir>), (Erişim tarihi: 13.01.2025).

EXTENDED ABSTRACT

Solfège is a fundamental component of professional music education, laying the groundwork for students' musical knowledge and competence. Beyond fostering musical literacy, solfège systematically develops skills in musical reading, auditory perception, and interpretation. Through solfège training, students learn to perceive notes accurately, understand musical structures, and express them effectively. This process also enhances auditory awareness, enabling students to differentiate between various tones and intonations. By deepening the interaction between music theory and practice, solfège allows for a comprehensive understanding of musical concepts and structures. It is not merely a technical skill but a vital stage for fostering creative thinking and musical expression. Solfège education helps students improve their technical proficiency, analyze musical works in depth, and engage in creative improvisation. Ultimately, solfège strengthens every aspect of musical skills, supporting holistic development in professional music education.

Students must become proficient in solfege in order to succeed in music education and attain a satisfactory level of competence.

The most critical phase of solfege education is the beginner level, where students learn to produce accurate sounds and perform solfege with correct pitches. This stage requires intensive practice in diaphragm control, intonation, and interval exercises. However, achieving these objectives depends heavily on the quality of the instructional materials used in solfege education.

Despite the variety of materials used in beginner-level solfege education, most resources focus on sound teaching without providing exercises to improve students' vocal usage, intonation, and interval training. This limitation often leads to challenges for students who struggle to produce accurate sounds and read solfege pieces efficiently. Consequently, students fail to achieve the desired level of success in solfege education. The review of the literature reveals a lack of studies on vocal training methods (such as diaphragm control, intonation, and interval exercises) in beginner-level solfege education. Furthermore, existing materials fail to address these critical aspects.

The primary aim of this study is to examine the extent to which beginner-level solfege materials include exercises that develop students' ability to use their voices effectively, with a focus on diaphragm control, intonation, and interval exercises. Additionally, the study investigates the teaching methods and techniques employed in these materials. This research is significant as it is the first study to systematically evaluate the presence of vocal training-focused exercises and teaching techniques in beginner-level solfege materials.

This study employs a general survey model and utilizes document analysis as a qualitative data collection method. A total of 20 beginner-level solfege textbooks were analyzed through document analysis. The data obtained were systematically evaluated using frequency (f) and percentage (p) analyses and processed through Microsoft Excel. To better understand the presence of vocal training-focused exercises (diaphragm control, intonation, interval training) and teaching techniques in these materials, each textbook was analyzed and presented in detailed tables.

The tables provide clear and systematic information about how these materials address the development of students' vocal usage skills. By presenting data for each book individually, the analysis sheds light on the effectiveness of the teaching methods and highlights deficiencies in beginner-level solfege materials. The findings also enable a more in-depth analysis of the techniques that are either missing or insufficient for supporting students' vocal training and usage.

The analysis revealed that only 30% (6 out of 20) of the beginner-level solfege textbooks included exercises related to intonation. Interval training was covered in 50% (10 out of 20) of the materials. However, none of the textbooks included exercises aimed at developing students' ability to use their voices effectively, such as diaphragm control. The teaching of sounds in these materials was generally based on step-by-step methods, such as introducing two or three notes at a time or teaching all notes within a scale as a whole.

The lack of emphasis on vocal training and usage skills in beginner-level solfege textbooks creates considerable challenges for students. Without mastering the basics of vocal usage, students struggle to produce accurate sounds and achieve the intended outcomes of solfege education. The findings underscore the need for instructional materials that prioritize vocal training, including diaphragm control, intonation, and interval exercises, to support students in developing their vocal and solfege skills.

The study foregrounds the inadequacy of beginner-level solfege textbooks in addressing critical aspects of vocal training, such as diaphragm control, intonation, and interval exercises. To address these gaps, the study recommends developing a new solfege method that includes systematic exercises designed to improve students' ability to use their voices effectively. This method should focus on fundamental elements like diaphragm control, intonation, and interval training, enabling students to perform solfege with accurate pitches.

Furthermore, it is suggested that this new solfege method be implemented at the introductory stage of solfege education, prior to engaging students in reading pieces. The duration of these exercises should be tailored to the needs of the students and the expertise of the instructor but should not be excessively long. By incorporating such a method, students will be better equipped to achieve the desired level of proficiency in solfege and overcome challenges in vocal training.

In conclusion, this study emphasizes the importance of integrating vocal training into beginner-level solfege education and provides a foundation for future research and practice in this area. The findings and recommendations serve as a guide for educators and curriculum developers to enhance the quality and effectiveness of solfege education.